

AHENK

AYLIK FİKİR, KÜLTÜR ve EDEBİYAT DERGİSİ

Sayı : 5 Ekim '98

Fiyatı : 200.000-TL (KDV Dahil)

EĞİTİM, HER YERDE, HER YAŞTA

*"Eğitim, tek tip insan yetiştirmek değil,
Yeteneklerin ortaya çıkarılmasıdır."*

AHENK

EKİM ' 1998

SAYI: 5

Aylık Fikir, Kültür ve Edebiyat Dergisi

Sahibi

KUSVA İletişim Ltd. Şti. Adına
Ahmet SEYMEN

Editör

M. Sait KARAÇORLU

Yazı İşleri Müdürü

Özgür AKŞİT

Yayın Kurulu

M. Sait KARAÇORLU
Mesut BARIŞ
Mahmut EMEKLİ
Adnan ŞENOL
Muhterem AKTAŞ
Hüseyin ÖĞÜTÇEN
Fikret ELÇİ
M. Emin TOPDEMİR
Muhammed HÜKÜM

İdare Yeri

Alemdar Cd. Alemdar İşhanı K.5 -
İZMİR

Basım Yeri

Acar Matbaacılık Topkapı – İST.

Kapak & Grafik

S. Mavuş

İÇİNDEKİLER

Editörden - **M. Sait Karaçorlu**
Sevgili Öğrenciler - **M. Sait Karaçorlu**
Eğitim Üzerine - **Hayri Bostan**
Eğitim Sistemi Üzerine - **Adnan Şenol**
Eğitime Mersiyeye 444 - **Selman Metinoğlu**
Uçmağlık Makamı - **Süleyman Pekin**
Nabi'nin Eğitime Bakış Açısı - **Erdoğan Muratoğlu**
Li - **Cazim Gürbüz**
Güven Duygusu - **Hayri Bostan**
Sürgün Ülkeden... **Sezai Karakoç**
Eğitimde Psikolojinin Yeri - **Hale Künuçen**
Dermanımız Dert Olunca - **Cazim Gürbüz**
Ulaşlı - **Mücahit ÇAM**
Bir İnce Yangın - **R. Hareli**
Eğitim ve Aile - **Vildan Yıldız**
Tevhidin İnsanlığa Mesajı - **H. İbrahim Ekinci**
Ölüm Aşısı - **Coşkun Yüksel**
Şiirkondu - **Mehmet Harputlu**

Merhaba,

Çok haksız ve çelişkili bir noktadan bakıyoruz bütün meselelere. Bir taraftan teknolojinin günlük hayatımızı kolaylaştıran unsurlarından sonuna kadar faydalanıyoruz. Dev ekranların büyüğü dünyası, otomobillerin hızı, meskenlerin konforu, büyük alışveriş merkezlerinin çeşitliliği cazibe merkezimiz. Diğer taraftan kültürümüz kayboldu, kimliğimiz silikleşti, köklerimizle irtibatımız kesildi türünden yakınmalarımız günlük konuşmaların çeşnisi. Biri diğerinin sonucu ise aradaki dengeyi kurmak kişinin kendi görevi. Amacı yakınmaktan başka hiç bir şey olmayan konuşmaların içinde bu kadar önemli konuların ele olmasına izin vermemek gerekir. Bu dengeyi kurmak adına.

Gittikçe kaybolan kültür mirasımızda bilmecenin önemli bir yeri vardı. Şiirleştirilen ve adına "muamma" denilenlerinden tutun da tekerleme şeklindeki kelime oyunlarına kadar yüzlerce bilmece türü. Kendi hayatımızın bilmecesine takıldığımızdan olsa gerek gittikçe unutulmaya başladı. Belki de soğuk ve kaba "fil" bilmecelerinin altında ezilip gitmiştir.

Bilmecelerin içinde cevabı sorusunda gizli olanları çok ilginçtir. Mesela; "Kan kırmızı süt beyaz / Fındık kabuğuna sığar / Kale kapısına sığmaz" cevabı sorusunda gizlenen bir bilmecedir. Gerçekten de kan kırmızıdır, Süt beyaz, fındık kendi kabuğuna sığar, kale kapısına sığmaz. Bir çok sorunun cevabı bu tür bulmacalarda olduğu gibi kendi içinde gizli.

Soru : "Ahenk" dergisi neden çıkıyor ? Amacı ve hedefi nedir ?

Cevap sorunun kendisidir. Ahenk dergisi neden çıktığı sorulsun diye çıkıyor. Elinizde bir alt yapı haline gelmiş her nesneyi ve olguyu negatif boyutuyla değerlendiren mekanizmayı çalıştırın. Bütün ihtimalleri sıralayın. Sonuç hiçbiridir. Hiç bir seçeneğin içinde dergi çıkarmak meşakkat ve eziyetini dengeleyecek ağırlıkta olanı yoktur. Arta kalan konuşmak yerine yapmaya, umutla ve dirençle üretmeye katkıdır.

Hiç bir güzelliğin, değer, hatta doğrunun tek başına bir anlam ifade etmediğinin bilinciyle, paylaşmayla büyüyen şeylere sahip olabilmenin mutluluğu ile.

5. Sayımız "Eğitim" dosya konumuzla elinizde. Farklı görüşleri bulacaksınız. Birbirine zıtmış gibi görünen bir çok şeyin aslında bir gerçeğin farklı noktalardan yakalanan farklı görüntüleri olduğunu sergilemeye çalıştık. Daha iyi ve daha güzel için hep beraber olma dilek ve temennisi ile sağlıklar esenlikler dileriz.

Altıncı sayımız için ürünlerinizi beklemekteyiz.

Editör

SEVGİLİ ÖĞRENCİLER !

M. Sait Karaçorlu

Hep illere önem veririz. Çünkü başlamak, başarmamın habercisidir. Başlamamız ve başarmamız gereken en önemli süreç ise eğitim ve öğretimdir. Eğitim ve öğretim bizi bir bakıma insan yapan aklımızın beynimizin ve yeteneklerimizin evrimidir. Ve hayat eğitim ve öğretimden ibarettir. İçinde yaşadığımız evrenin her parçası varolmakla eşdeğer bir eğitim sürecini de yaşamaktadır. Çünkü her varlık ya mükemmele giden bir yolda ya da yok oluşa koşan patikada varlığını devam ettirmek zorundadır.

Mükemmele gitmenin ve varolmanın çaresi, yöntemi eğitimidir. Sesler eğitimle senfoni olur. Taşlar eğitimle yontulur. Renkler eğitimle tablo olur. Sular bile eğitilince enerjiye, güce, ışığa dönüşür. Bakarsınız eğitimle milyonlarca yıl toprağın altında hiçbir işe yaramadan kendini eğitecek insanoğlunu bekleyen petrol eğitilir; insan hayatını kolaylaştıran yüzlerce binlerce türeviyle eşya olur, ilaç olur, kozmetik olur. Toprak eğitilir bire kırk verir. Ateş eğitilir ısıtır, sağlık verir.

Sevgili öğrenciler !

Şu anda heyecandan uykusuz geçmiş bir gecenin sonunda buradasınız. Gözleriniz pırıl pırıl. “Öğretmenim ben okula geldim bana öğreteceklerinizi bekliyorum” der gibisiniz. İşte gözlerinizdeki bu pırıltı eğitim ve öğretime attığınız ilk adımdır. Bundan sonrası kolay. Sabredin göreceksiniz.

Bilenlerin bilmeyenlerden nasıl üstün olduğunu göreceksiniz. Salt bilgiyle değil, paylaşmakla, beraber ağlayıp beraber gülmekle hayatın ne kadar güzelleştiğini

göreceksiniz. Onurlu olmanın erdemini sadece kendiniz olabilmenin, seçebilmenin ve karar verebilmenin yani özgür olabilmenin ancak öğrenmekle mümkün olduğunu göreceksiniz. İnsanlar arasında tek ve gerçek ayırım noktasının bilmek olduğunu göreceksiniz. Ve sizler geleceği inşa etmenin ilk adımlarını atacaksınız burada. Şimdi bir çocuksunuz, öğrencisiniz. Yarın öğretmen olacaksınız. Mühendis olacaksınız. Doktor olacaksınız. Şair olacaksınız. Ressam olacaksınız. Yöneten veya üreten olacaksınız. Yüreğinizdeki güzellikler ve onur olmalı gücünüz. Doğrulara karşı bağımlı yanlışlara karşı bağımsız olmalısınız. Başardıklarınız kadar başaramadıklarınız ile de siz kendiniz olabilmelisiniz.

Sadece biraz sabır biraz da çaba. Bakın nasıl geleceğiniz küçücük adımlarla büyüyecektir. Bunun için üç gerekçeniz var. Bunu önce kendiniz için yapın. Sonra aileniz ve ülkeniz için. Sonra tüm insanlığa bir katkınız ola bilmesi için.

Sevgili öğrenciler !

Sözlerimi bin yıl ötelere gelen bir Çin şiiirinin şu dizeleriyle bitiriyorum.

*Bir yıl sonrayı düşünüyorsan: tohum ek
Ağaç ek on yıl sonrastysa tasarladığın
Ama düşünüyorsan yüz yıl ötesini
Halkı eğit o zaman*

*Bir kez tohum ekersen bir kez ürün alırsın
Bir kez ağaç dikersen on kez ürün alırsın
Yüz kez olur bu ürün eğiitirsen milleti
Birisine bir balık verirken doyar bir defalık
Balık tutmasını öğret doysun ömrü
boyunca*

EĞİTİM

ARAŞTIRMA - İNCELEME

Hayri Bostan

2000'e bir kala girdiğimiz yeni bir öğretim yılı dolayısıyla bazı sorular hazırlayarak ulaşabildiğimiz kadar farklı kesimlerin, eğitim çerçevesinde bu sorulara verdiği cevabı siz değerli okuyucularımıza yansıtmayı düşündük.

İşte Sorduğumuz sorular:

1. Okuyucularımıza kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

2. Geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuklarımızın eğitiminde anne-baba, öğretmen ya da böyle ilişkisi olanların sorumlulukları nerede başlar nerede biter?

3. İki binli yıllara girdiğimiz ve Cumhuriyetimizin 75. Yılı kutladığımız bu sıralar bir Türk Milli Eğitim politikasından söz etmek mümkün mü? Sürekli sistem değişiklikleriyle nereye gidiyoruz? Bu bir arayış mı yoksa eğitimi işlevsizleştirme mi?

4. Eğitimimizdeki olumlu ve olumsuz gelişmeleri sınıflandıracak olsak öyle sanıyoruz ki olumlu olarak sayabileceğimiz çok az şey olmasına karşın olumsuzluklar saymakla bitmez. Bu olumsuzluklar sizce ne ölçüde alt yapıyla, ne ölçüde toplum yapımızla, ne ölçüde öğretmenle ve ne ölçüde eğitim sistemimizle alakalıdır?

5. Özel okulların çoğalmasına nasıl bakıyorsunuz? Bu seksenli yıllarda başlayan özelleştirme süreci bir gelişme mi?

6. Sizce öğretmen/egitici durumunda olan herkes öğrenciye dünya görüşü kazandıran, onu yönlendiren, ne olup ne olmayacağına karar veren hayata ve olaylara bakışına şekil veren mi olmalı; yoksa onun ufkunu açan, araştırma, öğrenme, yeteneklerini ortaya çıkarıp geliştirme, kendini yetiştirme ve geleceğe hazırlamada rehberlik eden, önünü açan, ilgisini artıran, çalışma disiplini geliştiren mi olmalıdır?

7. Gerek giyim-kuşamda gerek düşünce ve olaylara bakışta tek tip insan yetiştirmenin

devri, globalleşen ve küçülen dünyamızda geçmedi mi?

8. Son yıllarda çokça sözü edilen demokratikleşme, farklılıkları koruyarak bir arada yaşamayı öğrenmenin yeri öncelikle okullar olmalı değil mi ? Öyle ise bu nasıl gerçekleşebilir ? Bunun önündeki engeller nelerdir?

9. Eğitimin iyi, kusursuz, sorunsuz olması öğretmenin iyi, kusursuz, sorunsuz olmasına bağlı. Sizce Türkiye’de öğretmenin sorunları ve eksikleri nelerdir?

10. Eğitimde baskı, şiddet ve dayak kesinlikle olmamalı, doğru. Ama eğitimde ciddiyetin sağlanması verimin artırılması bir şekilde sağlanması gerekir Sizce bunun bilimsel ve çağdaş yolu yöntemi nedir ?

11. Belki savaş yıllarından kalma, önlenemez bit salgınına karşı saç kısaltma anlayışı hâlâ yerini bakımlı ve temiz saç eğitime bırakamadı. Bunun gibi eğitimde tek tip kıyafet, tek tip saç modeli, tek tip kafa yapısı, tek tip dünya görüşü... Gibi sebebi ve hikmeti belki çoktan unutulmuş “teamül” ler var Bu konuda neler söyleyebilirsiniz?

12. Efendim, eğitim gibi çok kapsamlı bir konuda şüphesiz daha çok şey sorulabilir. Üzerinde durulacak daha nice sorunlara değinilebilirdi. Şöyle bir soru ile söyleşimizi bitirmek istiyoruz: Size özellikle sormamızı arzu edeceğiniz bir soruyu bizzat kendiniz sorup cevaplandırmanızı rica ediyoruz.

13. Lütfedip sorularımızı cevapladığınız için ve verdiğiniz bilgiler için teşekkür ediyoruz. Eğitim - öğretime başlayan tüm öğrenci kardeşlerimize ve bütün toplumumuza daha aydınlık yarınlar diliyoruz.

Hayrettin GEÇKİN

1_ 25 yıllık eğitimciyim. Halen İzmit Mehmetçik İlköğretim Okulunda çalışmaktayım. Birey olmanın, demokratik bir topluma ulaşmanın örgütlü bir insan olmaktan geçtiğini düşündüğüm için TÖB – DER sürecinden beri demokratik öğretmen hareketinin içinde oldum. Şu anda Eğitim - Sen üyesiyim. Sorularınızı yanıtlamadan önce, benim gibi düşünmeyenlerin de en az kendilerini benim kadar ifade edebilmelerini temel duruş noktam saydığım için AHENK'in yaşamasını ve daha çok okurla buluşmasını bütün içtenliğimle istediğimi ifade etmeliyim. Bu vesileyle AHENK'i bize ulaştıranları ve okurlarını saygıyla selamlıyorum.

2_ Dünya görme duyumuzun görme alanı kadardır. Yetişkinliği uzunca deneylerin olgunlaşmış bir birikimi olarak kabul edecek olursak, eğitim konusunda uzaktan yakından ilgili olanlara önemli görevler düşmektedir. Bilinmelidir ki çocuk gerçek bir oyuncudur. Dünyayı oynayarak tanır, oynayarak kendini eğitir, kendini oynayarak bulur. Öyleyse oyun kişiliğinin ve toplumların kurucu öğeleri arasındadır. Birinci olarak onların seviyesine inilmeye değil, seviyesine çıkılmaya ihtiyaç vardır. Onları sorgulamaktan caydıran, kuşku duymaktan uzaklaştıran hiç bir yaklaşım, eğitimci yaklaşımı olamaz. Onların içlerinde taşıdıkları meraklı dünyayı zenginleştirmek, o yönde rehberlik etmek temel görev sayılmalıdır.

Eğmek, bükmek yaklaşımlarıyla edilgen güdülen kolay ikna edilen insanlar olmalarının suçluları olmamalıdır. Onlara kendi dışındaki bir kişiliğin kopyalanmasına ciddi bir bilinçlenmeyle karşı durabilmeliyiz.

Baskı, şiddet, açlık ve savaş ortamlarının onların duygusal dünyalarını tahrip eden durumlar olduğunu kavrayan yurttaşlık bilincinde olmalıyız. Onları karşımızda "hizaya sokulmuş" bireyler olarak görme

yaklaşımından şiddetle kaçınmalıyız. Sevginin, birlikte düşünmenin, paylaşmanın, kendine ve topluma karşı sorumlulukların bilincine ulaşacak insanlar olmalarına katkıda bulunmak gerekir. Onlara yanlış yapma hakkı tanınmalıdır.

Onlara kendi olma şansı tanınmalıdır. Kendisine güvenen insan olmanın eğitimin en can alıcı tarafı olduğunu bilen yetişkinler olmalıyız.

3_ Elbetteki her devletin her sınıfın eğitimden bir beklentisi vardır. Üretim için işgücüne ihtiyacınız varsa, alet kullanabilen ve giderek makinenin bir uzantısı durumuna gelen insan size yetebilir. Neyi, niçin ürettiğini bilen, sonuçlarında karar hakkına sahip olmak isteyen bir insan yetiştirme böyle bir mantığın işine gelmez.

Bu gün ülkemizde bu kapsamda davranış göstermeyen insanlara "defolu mal" gözüyle bakılmaktadır. Eğitim süreçlerine, eğitimden etkilenen öğrenci, veli ve öğretmeni katmazsanız ortaya çıkan eğitimden bambaşka bir şey olur. Farklılıkları yok sayarak, çok kültürlülüğü görmezden gelerek tepeden inmece, "tek tipci" eğitim, zaman zaman bir takım metotlar değiştirirse de özde aynı kalır. Sonuç edilgen insan, suskun toplum.

Sorunu buradan tanımlarsak kendi değer ve duruşlarıyla zenginleşerek evrensel boyutta insan yetiştirme fikri bizim eğitim politikalarımızın kapsama alanı dışına düşmüştür. Sözde değişen politikalar özde aynı yere vurgu yapmaktadır. Kalabalık sınıflar, kitap curcunası gibi şeyler eğitimdeki krizi daha derinleştirmektedir. Böyle olunca da çocuklar mahkumiyet sürelerinin dolmalarını beklemektedirler. Vatandaş olarak başına geleceğinin belki de farkına varamadan...

4_ Avrupa'da ve diğer çağdaş ülkelerde eğitim 9-10 ve hatta 11 yıla kadar çıkartılmıştır. Biz de 8 yıla çıkmasını bir

olumlu adım saysak bile alt yapı yetersizliği, yeterli öğretmen istihdamı karşımızda durmaktadır. Ayrıca içeriği değişmeyen, bilimsel ve evrensel değerlere taşınmayan bir eğitim anlayışının süresi bir kat daha artsa değişen ne olabilir ki? Eğitim süreçlerine, eğitimden etkilenenleri katamamışsanız, yapısal sorunları çözememişseniz, öğretmen yetiştiren kurumlara “patates üretimi” gözüyle bakmışsanız sonuç elbetteki iç açıcı olmayacak.

Hiç kuşkusuz ortadaki eğitim de toplum yapımızla da çok alakalı olmayacaktır. Öğretmen sadece ona verilen ödevi yapmakta aracı olacaktır. Karikatürize edersek çocukları susturacak, büyüklerin istediği yönde hizaya sokacaktır. Ortada “tek tip” insan ve itaat eden toplum göreceksiniz.

Burada yapılacak şey yok mu ? Var elbette. O da bu alandan etkilenen herkesin örgütlü bir araya gelişi ve çözüm arayışı.

5_ Özelleştirme 80’li yıllarla birlikte, dünyanın tek kutuplu hale gelmesiyle ortaya çıkan ve geniş halk kesimlerinin aleyhine işleyen bir süreçtir. Kapitalizmin ve onun temsilcilerinin ideolojik tercihidir. İktisadi hayatta olduğu gibi, eğitim alanında da kendini hissettirmeye başlamıştır. Paran kadar eğitim, paran kadar sağlık anlayışı emekçileri ciddi bir mağduriyete düşürmüştür. Oysa eğitim ve sağlık hakkı temel bir insan hakkı olup paran kadar değil yaşamın kadar olmalıdır.

Özel okullar ciddi bir adaletsizliği eşitsizliği getirirken mağdurlarınca yeterince karşı çıkılamaz bir boyutta olması da bu gün için acı yanıdır.

6_ Tabii ki birinci söylediğiniz değil. Öğretmen öğrencinin ufkunu genişleten, öğrenme yeteneklerini ortaya çıkaran, araştırmasının, düşünebilmesinin, sorgulayabilmesinin önünü açan bir işlevde olmalıdır. Kuşkusuz bu eğitim politikalarınızın, öğretmen yetiştiren kurumlarınızın, ders kitaplarınızın, fiziki koşullarınızın buna uygun hale

getirilmesiyle mümkündür. Değilse çalışma disiplininden uzak, hayattan kopuk insanlar üreten bir eğitim anlayışı ile çağın hep gerisinden seyredersiniz. Yetiştirdiğiniz insanlar da kendi geleceklerinin ne olacağına, nasıl oluşturacaklarına dair meselelerle, borsayla ilgilendikleri kadar ilgilenmezler. Birileri için belki de istenen bu.

7_ Ben sınırsız din ve vicdan özgürlüğünden yana olduğum gibi, insanların giyim kuşamının bir takım kaidelere bağlı olmasına da karşıyım. Elbette bu durum toplumsal ayıbımız olarak da karşımızda.

8_ Her şeyden önce demokratikleşme toplum olarak önümüzde çözüm bekleyen temel sorun. Düşünceye ve inanca saygının, temel insan haklarını korumanın, **hukuk’u hukuksuzluktan kurtarmanın** çözümünü de bu temel sorunun çözümüne bağlı.

Bu konuda eğitim iş kolumuzda, demokratik öğretmen hareketinin kapsamı içindeki Eğitim-Sen uzunca bir çalışmayla akademisyenlerden, yerli yabancı eğitim bilimcilerden ve başta kendi üyelerinden yola çıkarak ciddi bir çalışma başlattı.

Hatta 2 - 6 Şubat 98 tarihleri arasında Ankara’da Demokratik Eğitim Kurultayı düzenledi. Çözüm arayışlarında bulundu. Bitmemiş bir süreç olarak duran eğitimin demokratikleşmesi, toplumun demokratikleşmesiyle koşut görüldü.

Okullarda, yönetimin, öğrenci, öğretmen ve velilerin katılımlarıyla çözülmesi gerektiği fikrinde birleşildi. Çağdaş, bilimsel içerikli ders kitaplarının hazırlanması, öğrencileri yasadışı, tek tipçi tehlikelerden korumanın gereği önemle vurgulandı. Öğretmen yetiştirmeden tutun, halihazırdaki fiziki koşulların değiştirilmesi gerektiği seslendirildi. Talim terbiye kurullarının yerine, seçimle işbaşına gelen, çoğunluğunu eğitimcilerin oluşturduğu toplumun her kesimini içine alan **Bilim Kurullarına** ihtiyaç duyulduğu fikri ağırlık kazandı.

Eğitimin demokratikleşmesinin örgütlü ve katılımcı yapılarla çözülebileceği vurgulandı. Bu oldukça kapsamlı bir konu. Diyeceğim daha büyük katılımı, ülkedeki eğitimle ilgili her kesimin içinde olabileceği bir anlayışla çözüm yollarını zenginleştirmek mümkün.

Bu konuda Eğitim - Sen'in bu çalışmasına başvurmalı. Meselesi bu olanlarla yanyana gelerek, bu konuya el atmalı diye düşünüyorum.

9_ Başta öğretmen yetiştiren kurumların ele alınışıyla ilgili bir durum. Köy enstitüleri bindiğimiz eşek uyanmasın mantığı ile kapatılınca öğretmen yetiştirme sorunu bir çözümsüzlüğe itildi. Giderek öğretmen okulları da aynı nedenlerle egemenlerin hışmına uğradı.

Bakın baştan beri söylediğim şeylerin sorunun sistemle ilgili yanını ortaya koymaktadır. Yani siz, küçük bir adada mum yakmakla dünyayı aydınlatamazsınız. Dolayısı ile öğretmenin de eğitimin de sorunları genelle ilgili. Ülkede halkı ve eğitimden etkilenen geniş kesimleri içine alacak örgütlü bir araya gelişi sağlayamazsanız, kafa sayısı kadar düşünceyi devreye sokamazsanız, bu işin altından kalkmaya kalkışmanız, ham bir hayalden öteye gidemez.

Eğitimin ve öğretmenlerin temel sorunlarını şu başlıklar altında toplayabiliriz:

1. Örgütlenmenin önündeki engeller
2. Ülkemizdeki anti-demokratik yasalar ve tek tipçi eğitim modeli
3. Öğretmenler üzerindeki ekonomik ve siyasi baskılar
4. Mevcut kapasitenin ihtiyaçları karşılamaktan uzak oluşu ve hatta çağın gerisinde kalışı
5. Öğretmen yetiştirmenin siyasi kaygılarla ele alınışı v.b. olarak söylenebilir.

10_ Eğitime baskı, şiddet v.b. şeyler girince orada eğitim olmaz. Bu günün hayvan terbiyecileri bile artık bu yöntemi terk etmiş durumda. Eğitimde ciddiyet bilimsel bir eğitim anlayışı ile sağlanabilir. Bireyi olduğu noktadan kabul eden, onun yeteneklerini ortaya koymada rehberlik eden, oyun ve düşünme güdülerinin yolunu açan, kuru bilgiler vermekten uzak yöntemler geliştirerek, bilgi edinmeyi öğrenci merkezli hale getirerek bir sevgi ortamında başarabilirsiniz. Onlar üzerinde okumayı, düşünmeyi, kardeşliği, soru sormayı kışkırtarak kazanabilirsiniz. Paylaşmayı geliştirebilirsiniz. Ona olanak tanıma, yanlış yapma hakkı tanıyarak yapabilirsiniz.

11_ Tabii bunlar eğitimde yeri olmayan şeyler. Dünyada bunu terk etmeyen ülkelerin de pek kaldığını zannetmiyorum.

Ancak toplum olarak da bizlere düşen görevler var kanaatindeyim. Bu ilkelikleri aşmada sadece kendimiz için tarif ettiğimiz özgürlük alanlarına takılıp kalmamalıyız. iyilikleri ve güzellikleri yalnızca kendileri için isteyenlerin, kötülüklerin de kaynağı olabileceğini kabul etmeliyiz. Demokrasiyi herkes için istemeliyiz.

Dolayısı ile tek tip kıyafetten tutun da tek tip dünya görüşünün de hükmünün bu yolla bertaraf edileceğini düşünüyorum.

Kendimize yabancı olmamızdan kurtulmamız da belki böyle mümkün olabilir.

12_ Farklılıklarımızdan yararlanma adımı olarak gösterdiğiniz bu tutumu alkışlıyorum. Dilerim toplumda farklılıklarımız ortak paydamız haline gelebilir. Bu yolla daha dinamik bir toplum, daha yaşanabilir bir dünya hepimizin ortak ürünü olabilsin.

13_ Teşekkür ediyorum.

Fatih ERENOĞLU

1_ İzmit'te doğdum. 1979 yılında İzmit İmam Hatip Lisesini, 1983 yılında Uludağ Ü. İlahiyat Fakültesini bitirdim. 1986 yılından bugüne öğretmenlik yapmaktayım. 1996 yılından beri de Eğitim Bir Kocaeli Şube Başkanım.

2_ Eğitimde anne-baba öğretmen ya da bu işle ilgili herkesin sorumlulukları ayrı yerlerde başlar, ayrı yerlerde biter. Çünkü herkesin sorumluluk alanı farklıdır. Ana-babanın sorumluluğu, çocuk okuldan eve dönünce başlar. Öğretmenin sorumluluğu, okul içinde başlar ve genelde okul dışına uzamadan biter. Bazı öğretmenler okuldan sonra da öğrencileri ile ilgilenir. Dertlerini araştırır, çözmeye çalışır; fakat böyle öğretmenler parmakla gösterilecek kadar azaldı. Okul idaresinin sorumluluğu bina ile ilgili ihtiyaçların giderilmesine çalışmaktır.

3_ Eğitim sistemimizdeki sistem değişikliği o kadar saçma bir durumdadır ki anlatılamaz. Mesela ayrı hükümetin atadığı bir M. Eğitim Bakanı olan Avni Akyol kendisinden önceki H. Celal Güzel'in uygulamalarını rafa kaldırmakta hiçbir mahsur görmemiştir. Onun uygulamalarını da Metin Emiroğlu rafa kaldırmıştır. Devlet politikalarında devamlılık ilkesi ne yazık ki eğitim sistemimizde hiç dikkate alınmamaktadır. Eğitimin içinden gelmeyen bakanların beceriksizliği sebebiyle ders kitapları dahi zamanında basılamamakta, veliler kitapevleri önlerinde çile çekmektedirler. Dünyanın en ilkel ülkelerinde dahi ders kitaplarının böylesine karmaşaya sebep olduğunu zannetmiyorum. Bizdeki yetkililer başörtü problemi ile uğraşırken kitap işine vakit bulamıyor herhalde.

4_ Eğitimimizdeki olumsuzlukların en önemlisi eğitim sistemi ile ilgili olanıdır. Sistem yanlışlar üzerine kurulu olduğu için

alt yapıda ve diğer sahalarda aksaklıklar meydana gelmektedir. Mesela sekiz yıllık kesintisiz uygulaması; imam hatiplerin kapanmasına, buraların boş kalmasına, bu okullara gelecek öğrencilerin ise -zaten yetersiz olan- diğer okullarda yığılmalar oluşturmalarına sebep olmuştur.

Daha da önemlisi milletimizin, çocukları daha iyi eğitim alsın diye fedakarlıkta bulunup okul binaları inşa etmesi devleti trilyonlarca liralık yatırım yapmaktan kurtarmıştı. Şimdi bu mali yük devletin sırtına binmiştir.

Eğitim sistemi öğretmenin kalitesini yükseltecek yapılaşmaya sahip değildir. Öğretmen tayinlerini dengeli bir şekilde yapmayı dahi becerememişlerdir. Bu dağıtım dengeli yapılacak olsa ülke çapında en az yüz bin öğretmen fazlası çıkacaktır. Bu da sisteme kaliteli öğretmen seçme imkanı verir.

Alt yapının yetersiz olması altmış kişilik sınıflarda eğitim aldatmacasıyla yıllarımızın heba olmasına sebep olmuştur.

5_ Özel okulların çoğalmasına eğitim sistemimizin kurtuluşu olarak bakıyorum. Kitap seçimi, basımı, öğretmen ihtiyacı, öğretmenin kalitesini artırma gibi problemleri çözecek en kestirme yolun özelleştirme olduğuna inanıyorum. Keşke devlet okulları da devlet dernekleri tarafından okul idaresiyle birlikte yönetilse birçok problem çözüldü.

Belki yeni bazı problemler çıkacaktır ama mevcut problemlerin yanında önemsiz olacaktır.

6_ Bence öğretmen; sizin saydığınız her iki amacı birlikte taşımalıdır. Öğrenci ve öğrenci velisiyle birlikte karar veren öğretmen en iyi sonucu elde edecektir.

7_ Tek tip insan yetiştirme devri dünya üzerinde çoktan sona erdi. Bir Kuzey Kore'de bir de Türkiye'de kaldı. Demirperde ülkeleri bile kapılarını dünyaya açtı.

Dünyada söz sahibi olan ülkelere baktığımızda vatandaşına en çok söz hakkı veren ülkeler olduğunu görüyoruz. Hür düşünen, farklı görüşler üreten ve bu farklılıklardan yenilikler çıkaran ülkeler önde kalmaya devam edecektir.

8_ Okullarımızda verilecek eğitimle uzun vadede bu amaç gerçekleşecektir. Öncelikle yasağcı zihniyetin sona ermesini beklemeliyiz.

9_ Öğretmenin en önemli problemi geçim sıkıntısıdır. Toplum içinde örnek bir yaşantısı olan öğretmenin cebinde harçlık

olmazsa itibarını devam ettirmesi mümkün değildir.

Hele günümüzde, itibarın tamamen paraya endekslendiğini düşünürsek siz mesleğinizde istediğiniz kadar uzman olun pek bir kıymetiniz yoktur.

10_ Öğretmene gerekli yetki, yeteri kadar maaş ve kendini yenileme imkanı verilirse bu sağlanabilir.

11_ Bu soruya altıncı soru içerisinde cevap verdik sayılır.

12_ Eğitimle ilgili en önemli soru sendikal haklardır. Bu hak verilirse birçok problemin çözülmesi kolaylaşacaktır.

13_ İlginize ben teşekkür ediyorum, hayırlı ve sorunsuz bir eğitim yılı geçirmeyi temenni ediyorum.

G Ö Z L E R

*Gözler, yıkanır ıssız denizlerinde
Kamaştırır, baş döndürür, yakar içlerinde
Kıvrılır, kırılır küçük ırmaklar gibi
Sevgiler derin vadilerinde*

*Gözler, titretir, yeşertir en terk edilmiş gönülleri
Baktıkça mih gibi çakar yüreğime "sevgi" yi
Yangın yerine çevirip bedenimi
Gün ortasında yanışımı gözler*

*Gözler, bir bakışta okur geçmişimi
Bir bakışta geleceğimi örter*

Adnan Şerifoğlu

EĞİTİM SİSTEMİ ÜZERİNE

Adnan Şenol

Bütün toplumlarda/sistemlerde eğitimin amacı; daha iyi insan, daha iyi vatandaş yetiştirmektir. Bu amaca hizmet etmeyen eğitim metotları zamanla değiştirilir ve bu amaca hizmet edecek şekle sokulur. Gelişmiş ülkelerdeki eğitim sistemleri uzun seneler aynı kaldığı halde gelişmekte olan ülkelerde sık sık değiştirilmesi belki bu sebeptendir.

Bizim eğitim sistemimizin de sık sık değiştirilmesi daha iyiyi yakalama, daha modern, daha çağdaş insan yetiştirmesine gayesine matuftur. Ancak ne kadar değiştirirsek değiştirelim istediğimiz sonuca varamıyor ve en iyi diye tasarladığımızı kısa bir müddet sonra değiştirmek zorunda kalıyoruz. Bunun sebebi, değişikliği veya hatayı yanlış yerde aramaktır.

Bizce yanlışlığın biri: uygulamakta olduğumuz yıl sınırlamasındadır. Eğitim - öğretim başladığında değişik zeka gruplarında kırk, elli hatta altmış kişilik kümeleri aynı sınıfa koyuyor, aynı konuyu aynı süre içinde anlatıyoruz. Öğretmen vermek istediği konuyu belirli bir sürede anlatır. Sonra anlamayanlar için tekrar eder. Sonra yine tekrar eder. Sınıfın tümünün anlaması için çaba sarf eder. Zeki öğrenciler ilk anlatışta konuyu kavrarlar. Öğretmenin tekrarlarında sıkılır ve başka şeylerle meşgul olurlar. Bu da sınıfı ve öğretmeni rahatsız eder, öğrencinin kendisini de rahatsız eder. Ama her kes katlanmak zorundadır. Veya öğrenciyi değişik metotlarla cezalandırma - susturma yoluna başvurulur. Zaten zeki öğrenciler genelde hareketli ve enerjik olurlar. Bu da onlar için ayrı bir dezavantajdır. Böylece zeki öğrenciler okul dışına itilir veya

kendileri giderler. Bir yıl her zeka seviyesinde ki genci aynı sınıfta tutmak iyiler için bir kötülük olarak tezahür eder. Bunun yerine yarıyıl ve yıl sonunda sınıf geçme sınavı adı altında yapılan sınav uygulansa (Açık lisede uygulanan şubat ve haziran sınavları gibi) ve her dönem başında sınıfların müfredatı (Yani birinci, ikinci, üçüncü sınıfların sorumlu oldukları ders ve konuları) nı ilan etmek suretiyle kendine güvenen öğrencinin bir üst sınıfa geçmesi sağlanır. Böylece zeki öğrencilerin önü açılmış olur.

Yanlışlığın bir diğeri de yaş sınırlamasıdır. Belirli bir yaştan sonra ilköğretim ve orta öğretim yapmak imkansızdır. Bu yasak her ne kadar örgün öğretimi kapsıyor - açık öğretimle bir nebze düzeltilmiş ise de yeterli değildir. Bizim amacımız okumuş sayısını ve seviyesini yükseltmek olduğuna göre her yaştaki insanımıza okuma fırsatı vermemiz gerekir. Açık öğretimde her sene bir sınıf geçme şartı olması nedeniyle insanımız kaçmaktadır. Bu şart dolayısıyla caydırıcı bir rol oynamaktadır. İstenmese de. Ders geçme ve kredi sistemi gibi yıl sınırlaması yerine kredi zorunluluğu getirilirse ayrıca bu uygulama ilçelere de yaygınlaştırılırsa daha yararlı hale getirilmiş olur.

Anlatmaya çalıştığımız bu iki husus üzerinde düşünülmesi ve tartışılması gereken hususların sadece ikisidir. Belki, tartışıldıkça daha faydalı, daha isabetli, daha pratik ve uygulanabilir fikirler ortaya çıkacaktır. Bu da gençliğimiz ve geleceğimiz için atılmış iyi bir adım olacaktır.

Eğitime Mersiyeye: 444

4 yıl, 4 ay, 4 gün

Selman Metinoğlu

4 yıl, 4 ay, 4 gün diye başlardı Osmanlı'da eğitim. Tekbirlerle, tehlillerle, tesbihlerle... Sultan Murad-ı Sni'ler kovalanış Şehzade Mehmet'lerin gözü önünde Akşemseddin'lerce.

O şehzade *Fatih* olduğunda Türkistan'dan, İtalya'ya bütün alimleri transfer ederdi. İstanbul'una hazinelerce...

Molla Hüsrev her gün evinden talebelerce alınır ve tekrar bırakılırdı ilme hrmetince...

Aradığı bir kitabı bulmak için Yemen'e tayinini çıkarmak isteyen *Ali Emiri'lerce*... Parasızlıktan gece sabaha kadar kiraladığı kitapçı dükkanlarını üzerine kilitleyen *Cahızlarca*... Yazarken kullandığı kalemin yontularından cenaze suyunun kaynatılmasını vasiyet eden *İbn-i Cevzilerce*... Kitap okurken uykusu gelmesin diye saçlarını duvara asan *İbni Teymiyelerce*... Ömründe evlendiği ve babasının öldüğü gün hariç okumaksızın bir gün bile geçirmeyen *İbn Rüşd'lerce*... Ve talebelerince çok sevilen ve onların yol boyunca muhatap olduğu sorularına cevap verirken edebinden yüzünü onlara merkebine ters binerekten dönen büyük müderris *Hoca Nasrettin'lercedir* eğitim...

Eğitim insanın kalp uslandırmasıdır. Hayat sevmekle başlar. Eğitim sevmeyi

ğrenmektir. Ve onu damarlarında dolaştırıp acil anonslara taşırmaktır.

Bedeninizi eğitin ki ruhunuzun sesini daha iyi duyusunuz. Ellerinizi eğitin ki sevgiye dokunabilesiniz. Gözlerinizi eğitin ki güzeli grebilesiniz. Dilinizi eğitin ki ya susup ya Hak syleyesiniz. Aklınızı eğitin ki Mevla'ya ulaşma yolunda İbrahim sünnetidir bu. Zihninizi eğip bükün ki o da sizi selamlasın. İçinizdeki ince hassasiyet bir çiçekte var oluş zevkini görsün.

Geçin kendinizin karşınıza ve kendinizi nasıl eğiteceğinizi anlatın. Gece ve gündüz geçin aynanıza bakın. Baktınız olmuyor o diğer gam dostları yardıma ağırın. Kitapları...

Ve bilin ki her şey gibi her şey sizde başlıyor ve bitmiyor. Siz bir ieksiniz. Güneşe dnmelisiniz. Kkleriniz toprağı yarmalı. Ve suyu arayıp bulmalı. Bahıvanın insafına kaldıysanız ipiniz cebinizde olsun.

Okulda böyledir. Eğitecek ve eğitilecek asıl sizsiniz. Devlete bırakmak içi şansa bırakmaktır. Sal ayıra Rab kayıra muhabbetidir. Hayır , eğitimciliği kmsemiyoruz. Sadece gönül işidir diyoruz. Gönüllülerin...

Siz kendinizin ğretmenisiniz, bunu kendinize ğretmelisiniz. Son söz aslında Hira'dan ışıyan ilk sözdür: "Yaradan Rabbin adıyla oku !" Ve önce kendini...

Uçmağlık Makamı

*Ve gece giyindiğinde karanlık kostüm
Yürü hasat mevsimimiz yaklaştı dostum*

*Toprağın tenle teması mıdır uçmağlık makamı ?
Bu sabırsûz visal ecelimtrak bir şaka mı ?*

*İşte geliyor karanlığın süvarisi
Bir elinde şefkat diğerinde sûr sesi*

*Kehfistanlıyım yüzyıla düşle dayanmalıyım
İbrahim'in balta sesine uyanmalıyım*

*Seraplar kervanlara dair bir imgeli iz
Kuyu bekçisi bir toplumuz çünkü biz*

*Karanlığa gülle yazmak ne korkulu iş
Hangi sitayiş sabahına sürer bu bekleyiş*

*Al sana toptan çeyrek asırlık yorum
Huzurdan başka sınır tanımıyorum*

*Geceye bir ankebutevi örüyor tığım
Ey benim evrendeki kozmik yalnızlığım*

*İşılda hey karanlığın karesine kustum
Yürü hasat mevsimimiz yaklaştı dostum*

Süleyman Pekin

17.Yüzyıl Divan Şairi Nabi'nin Eğitime Bakış Açısı

Erdoğan Muratoğlu

Eskiler, günümüzde Eğitim - Öğretim faaliyetleri şeklinde anlatılan durumu, TALİM - TERBİYE kavramıyla ifade etmişler. Talim, öğretmek eylemini içine alırken; Terbiye, davranış değişikliğini (ruhsal ve fiziksel davranışların yanlışlardan arınmasını) hedefler.

17. yy Divan Şairlerinden olan *Urfalı Yûsuf Nâbi*, oğlu Eb'l-Hayr için yazdığı HAYRIYE adlı eserinde, sadece kendi oğlunu değil, tüm gençleri hedef kitle olarak seçer ve onlara bilgi ve tecrübelerini aktarır. Eğitim - öğretim faaliyetlerinin üniversiteye endekslendiği ülkemizde, *Yûsuf Nâbi'nin* gençlere seslenerek ifade ettiği düşüncelerin değeri, sanırım daha iyi anlaşılacaktır.

Yûsuf Nâbi - ölümünden 11 yıl önce- 1701 yılında, 60 yaşında kaleme aldığı bu eserinde, oğluna nasihatlerde bulunur. Öğütlerinde temel dinî bilgilerin yanısıra, değişik meslekler hakkında bilgi vererek; ahlak, şiir, eğlence, kaza - kismet konularında da altmış yılın birikimlerini aktarır.

Eserine oğlunun gönlüne sevinç ve neşe kattığını belirterek başlayan şair, Allah'a hamd eder.

Ey çerâğ-ı tarab - afrûz-ı emel

Hibe-i Hazret-i Hakk azze ve celle

Nâbi, oğluna ilim öğrenmenin önemini ve gerekliliğini, ilmin insan ile hayvan arasındaki en temel farklardan biri olduğunu söyler.

Sa'y kıl ilm-i şerifle şeb ü rûz

Kakma hayvan - slfat ol ilim - âmûz

Şair, oğluna ilim sayesinde iyi ve kötüyü aynı etme yeteneğine sahip olacağını ve ebedi hayatı elde edeceğini belirtir.

*Olma mahrûm-ı hayat- ebedi
İlm ile fark idegör nîk ü bedi*

Yine *Urfalı Yûsuf Nâbi* ilim öğrenirken utanmanın yer yoktur. Bir çok şeyi bilmek, bilmemekten daha iyidir. Çünkü bilen kişi, insanlara faydalı olma imkânını elinde bulundurur.

*İtme âr öğren oku ehlinden
Her şeyin ilmi güzel cehlinden*

Çağlar boyunca tüm bilginlerin sorunu olan "bilginin dışında kalıp, özüne ulaşamama" sorunu *Yûsuf Nâbi* tarafından asıl olanın bilginin özüne ulaşmak olduğunu ifade edilir.

*Kakma ulûmun kısrında amma
Olagör vâsıl-ı lübb-i mâ'nâ*

Şair, oğluna ilimlerin hepsini öğrenmesini, fakat kendisi için gerekli ve uygun olanları kullanmasını öğütler.

*İlmün it cümlesin istihsal
Cümlesin itme velî isti'mal*

Şair *Yûsuf Nâbi* sadece oğluna ilmin gerekliliğini belirtmekle kalmaz, eğitim (terbiye) konusunda da bazı hatırlatmalarda bulunur. Oğlundan insanlara karşı güler yüzlü olmasını ister.

*Hande-rû'luk eser-i rahmettir
Turş-rû'luk sebab-i nefrettir*

HAYRİYE şairi, oğluna kibirli olanlarla bir arada bulunmamasını söyler. Yine oğluna, onlarla bir arada bulunmak zorunda kalırsa, onlara karşı alçak gönüllü olmasını tavsiye eder

*Etme erbâb-ı tekebbürle suhân
Sen ona eyle tevâzû izhar*

*Hem-nişin olmak olursa nâcâr
Sen ona eyle tevâzû izhar*

Nâbi, ayrıca mal ve makam sahibi olması dolayısıyla insanların aşırı derecede “saygı gösteriyor” görünmelerine fırsat vermemesini belirtir.

*Ne kadar câhın olursa âli
Dâmenin bûseden olsun hâli*

Şairimiz, haya duygusunun imanın süsü olduğunu ve hayâsını yitiren kişinin

toplum nezdinde saygınlığının kalmayacağını açıklar.

*Şermdir gâze-i nûr-ı iman
Bî-hayâlık iki âlemde yaman*

İnsan eğitiminin göz ardı edildiği, fakat bilgi transferinin alabildiğine hızlandığı dünyamızda, acaba insanoğlu elde ettiği bilgileri nasıl kullanacak ? Ne yazık ki çağımız bir şizofrenler çağı olmaya doğru ilerlemekte. En temel bilgiyi içinde yaşadığı evrene zarar verecek bir şekilde dönüştürmeye çalışan günümüz insanının, nasıl bu hale geldiğini anlamamak mümkün değildir.

İşte yeni yetişen nesli bu duruma düşmekten korumak için, bilgiyi en iyi şekilde öğrenme bilincinin yanı sıra; bilgiyi nerede ve nasıl kullanacağını bilincini de vermek gerekir. Bundan dolayı eğitim-öğretim faaliyetlerini bir bütün olarak görüp uygulayan milletler, geleceğe uzanma bahtiyarlığına ererler.

Li

*Osman'dan yüce buyruk
Li sadık uyruk
Osman ve Li
Fetihler karışımı*

*Sanıldı ki
Bu hep böyle olacak
Osman kocadı oysa
Li kıskırtıldı*

*O dünkü uyruk
Oldu başına buyruk*

*Şimdi oralarda silinmez izler
bir koca tarih kaldı
onlarca Li içinde
mutsuz Osmanlar kaldı.*

Cazim Gürbüz

GÜVEN DUYGUSU

Hayri Bostan

Bilindiği gibi bütün canlıların kendilerine görmek özgü bir savunma mekanizması, varlığını sürdürmek için bir tür korunma özelliği vardır. Hatta canlılar bu açıdan incelendiğinde fitrî savunma özelliği bakımından en zayıfın insan olduğu görülebilir. Ama insan, kendisine bahşedilen akıl, zeka gibi üstün yetenekleriyle öteki canlılardan daha güçlü bir şekilde kendini korumayı başarır. Ama insan bu üstün yeteneklerini kontrolsüz kullandığında hem kendini, hem diğer canlıları, hem de doğayı, doğanın ekolojik dengesini bozmakta ve topyekün ve hayatı tehdit edebilmektedir.

İşte insan aşkın vahy kültürü insanı eğiterek onun fitratında var olan bu kendini koruma güdüsünün hem kendi, hem de bütün canlılar için bir felakete dönüşmesini önlemeyi amaçlar. Vahy terbiyesi almış kişi bir kişiyi öldürmenin bütün insanlığı öldürmek, bir kişinin yaşamasına vesile olmak bütün insanlığa hayat bağışlamış gibi olduğunu bilir. O her şeyi Rabbi'nden bilir. Çalışmayı ibadet olarak algılar, ama elde ettiği bütün nimetlerin Allah'tan bir rızık olduğunu bilir. Allah'ın kendine verdiği gibi o da ihtiyacı olanlara verir. Yer, içer; ama israf etmez. Sahip olduğu her şeyi atalarından miras değil, gelecek nesillerden emanet aldığı bilincindedir. Kendisi için istediğini kardeşi için istemedikçe gerçek mümin olamayacağını bilir...

Vahy terbiyesi kişinin özel hayatına, aile Allah hayatına, toplum bireyleriyle ilişkilere nüfuz ettiği ölçüde sağlıklı ve mükemmel ilişkiler çıkar ortaya. Oysa bugün hayatımızda bunları görmek hayli

zorlaşmış. Toplumda haksızlıklar, kabalıklar, cinayetler, hırsızlıklar ve sayamayacağımız kadar bizi tedirgin eden, yaşamımızı güvensiz kılan olayları yaşar olduk. Bir hiç uğruna insanlar öldürülebilmekte, insanlar bir sürü haksızlığa ve zulme uğramakta. Mahkemeler adalet dağıtamamakta, insanlar kendi haklarını kendileri aramakta (ihkak-ı hak), hayat bütünüyle çekilmez hale gelmekte. Topluma topyekün bir güvensizlik hakim olmakta. Sularımız kirlenmekte, tükettiğimiz gıdalar zehir saçmakta, ormanlarımız yok olmakta, denizlerimiz kirlenmekte, ozon tabakamız delinmekte. Tedavisi olmayan yeni hastalıklarla insanoğlu tanışmakta. Egemen güçler toplumdaki bu güvensizliği bir nebze azaltacak iyimser gelişmelere savaş açmakta. Toplumun her kesiminde bunca mide bulandırıcı ahlaksızlıklar, hırsızlıklar, yolsuzluklar, fail-i meçhul cinayetler, devlet içinde çete ve terör dururken inancından ötürü başını örtenle, namaz kılan, sarık saranla, milletimizin yüz akı başarılarına imza atanlarla uğraşmaktalar.

İstiklal marşı şairimiz Mehmet Akif Ersoy;

Ne irfandır ahlâka veren yükseklik ne vicdandır,

Fazilet duygusu insanda Allah korkusundadır.

diyordu. İnsanların gönüllerdeki bir nebze Allah korkusu kırıntısına tahammül edemeyenlere ne demeli?

Sürgün Ülkeden Başkentler Başkentine

Senin kalbinden sürgün oldum ilkin
Bütün sürgünlüklerim bir bakıma bu sürgünün bir süreği
Bütün törenlerin şölenlerin ayinlerin yortuların dışında
Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim
Af dilemeye geldim affa lâyık olmasam da
Uzatma dünya sürgünümü benim
Güneşi bahardan koparıp
Aşkın bu en onulmazından koparıp
Bir tuz bulutu gibi
Savuran yüreğime
Ah uzatma dünya sürgünümü benim
Nice yorulduğum ayakkaşılarımdan değil
Ayaklarımdan belli
Lambalar eğri
Aynalar akrep meleği
Zaman çarpılmış atın son hayali
Ev miras değil mirasın son hayaleti
Ey gönlümün doğurduğu
Büyüttüğü emzirdiği
Kuş tüyünden ve kuş südünden
Geceler ve gündüzlerde
İnsanlığa anıt gibi yükselttiği
Sevgili
En sevgili
Ey sevgili

Bütün şiirlerde söylediğim sensin
Suna dedimse sen leyla dedimse sensin
Seni saklamak için görüntülerinden faydalandım Salome'nin Belkıs'ın
Boşunaydı saklamaya çalışmam öylesine aşıkarsın bellisin
Kuşlar uçar senin gönlünü taklit için
Ellerinden devşirir bahar çiçeklerini
Deniz gözlerinden alır sonsuzluğun haberini
Ey gönüllerin en yumuşağı en derini
Sevgili
En Sevgili
Ey sevgili
Uzatma dünya sürgünümü benim

Yıllar geçti sapan ölümsüz iz bıraktı toprakta
Yıldızlara uzanıp hep seni sordum gece yarılarında
Çatı katlarında bodrum katlarında
Gölgendi gecemi aydınlatan eşsiz lamba
Hep Kanlıca'da Emirgan'da
Kandilli'nin kuruşunî şafaklarında

Seninle söyleşip durdum bir ömrün baharında yazında
Şimdi onun birdenbire gelen sonbaharında
Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim

*Af dilemeye geldim affa layık olmasam da
Ey çağdaş Kudüs (Meryem)
Ey sırrını gönlünü taşıyan Mısır (Züleyha)*

*Ey ipeklere yumuşaklık bağışlayan merhametin kalbi
Sevgili
En sevgili
Ey sevgili
Uzatma dünya sürgünümü benim*

*Dağların yıkılışını gördüm bir Venüs bardağında
Köle gibi satıldım pazarlar pazarında
Güneşin sarardığını gördüm Konstantin duvarında
Senin hayallerinle yandım düşlerin civarında
Gölgendi yansıyor duran bengisu pınarında
Ölüm düşüncesinin beni sardığı şu anda
Verilmemiş hesapların korkusuyla
Sana geldim ayaklarına kapanmaya geldim
Af dilemeye geldim affa layık olmasam da
Sevgili
En sevgili
Ey sevgili
Uzatma dünya sürgünümü benim*

*Ülkedeki kuşlardan ne haber vardır
Mezarlardan bile yükselen bir bahar vardır
Aşk celladından ne çıkar madem ki yar vardır
Yoktan da vardan da ötede bir Var vardır
Hep suç benden değil beni yakıp yıkan bir nazar vardır
O şarkıya özenip söylenecek mısralar vardır
Sakın kader deme kâderden öte bir kader vardır
Ne yapsalar boş göklerden gelen bir karar vardır
Gün batsa ne olur geceyi onaran bir mimar vardır
Yanmışsam külümden yapılan bir hisar vardır
Yenilgi yenilgi büyüyen bir zafer vardır
Sırların sırrına ermek için sende anahtar vardır
Göğsünde sürgününü çağıran bir damar vardır
Senden umut keşmem kalbinde merhamet adlı bir çınar vardır*

*Sevgili
En sevgili
Ey sevgili*

Sezai Karakoç

EĞİTİMDE PSİKOLOJİNİN YERİ

Hale Künüçen

İnsan ve yaşam. Yaşamın çeşitli alanları. Sevgi, başarı, iyi, kötü, doğru, yanlış, güzel, çirkin vs. Amaçlar ve araçlar. En önemli amaç sanırım insan. Ve her insan sadece ve özellikle insan olmak adına her güzel şeyi hak ediyor.

Psikoloji, insan için insanı anlamaya çalışıyor. İnsan davranışlarını bilimsel yöntemlerle inceliyor. Bilim uğraş alanı olarak gerek amaçları ile gerek yoğun çalışma temposu ile bilinmezliğin perdelerini aralamak için kutsal bir çaba gösteriyor. Eğitim ise, insanın duyu ve düşünce ve davranışlarını inceltmeyi, geliştirmeyi, olumluya yöneltmeyi amaçlıyor. Sanat, felsefe, ahlak alanları ise insan eğitimi en ulvi amaçlar doğrultusunda üstleniyor.

Amaç sadece bilgi edinmek olmadığı sürece, bilginin insan duygularını neşeye sevince umuda yönlendirmesi, emeğin kutsallığını ve değerini yerleştirmesi, yaşamdan alınanların yaşama üretkenlikle verilmesi gerçekleşir. Sanırım araçlarla amaçların karıştırılmaması yaşama gerçek anlamı katıyor. Amaç kaliteli yaşamsa ki, meslek bilinci, özgürlük bilinci, paylaşım güzelliği, mutluluk bilinci, üretme ve insan sevgisi bilincini amaçlamayı hedefleyen gerçek bir eğitim için, psikolojik verilerin kullanılması gerekir. Tabi ki insan psikolojik anlamda geliştirilebilmesinin sosyal, siyasi, ekonomik koşullarla tamamlanabileceği gerçeği yadsınamaz.

Yaşam bir anlamda mutluluğu arayıştır. Mutluluğu paylaşmaktır. Yaşama sevincini artırmaktır. Güzellikleri aramak bulmaktır. Bu evrensel bir dilektir. Bilim de evrensel bir dilekle gerçeği her insan için arar.

Cahit Sıtkı Tarancı'nın bir şiirinde insanın eğitiminde mutlu, heyecanlı, yaşama

sevinci duyan bireyler yetiştirmenin önemini gördüm.

*Güneş mi var fark etmeliyim
Deniz görünmeli çıksam balkona
Tamamlamalı manzarayı
Karlı dağlarla sürülmüş tarlalar
Ekmekten olamam doğrusu
Nimet bildiğim
Sudan geçemem.*

Sevgi olmadan insan olamaz. Doğayı, bilimi, felsefeyi, sanatı, insanı sevmeyi mümkün kılmalı eğitim. Bilimin özünde insan sevgisi var. Bilimin özü emek. Eğitim bilimin emeği ile gerçekleşir. Kişilik sağlıklı bir eğitim sonucu gelişir. Mutluluk bir barış bilinci olur. Özgürlük gerçek anlamını kazanır. Bireyler otomat olmaktan çıkar. Düşünür, sorar, eleştirir, yeniler, çağdaşlığın gerçek anlamını kavrar. Otoriter vicdan yerine hümanist vicdanlar gelir. Mevlâna'nın, Yunus Emre'nin evrensel sevgi anlayışı ile kötülüklerle direnir. Şartlanmışlıklarını aşabilir. Yaşamı ertelemeyiz. Ve tarihin tek kaybolmayan değerini, özgürlüğü akıl, mantık ve erdemle yaşatır.

Eğitici amaçların başında çocuğun gelişmesi ile ilgili olanlar gelir. Bu da ancak insanın gelişim evrelerini göz önünde tutmakla olur. Çocuğun, dil zihin ve sosyal gelişiminin yanında duygusal gelişimini göz ardı etmemek gerekir. Gelişimsel amaçlar, eğitimsel ve toplumsal amaçları gerçekleştirir. Sıcak insan ilişkileri için öğrencilerin insana yaklaşımını bilimle yönlendirmenin önemini hepimiz biliyoruz. Kendini seven, tanıyan ve aşmaya çalışan bireyler,

başkalarını da sevebilir. Ama fark edilen, sevilen, sayılan bireyler kendilerini sevebilirler.

Franz Kafka “Gençler güzellikleri görme yeteneğine sahip oldukları için mutludurlar” diyor. Ve güzellikleri görme yeteneğini kaybetmeyenler asla yaşlanmazlar. Katı, çağdışı, bilimin verilerinden yoksun bir eğitim insana hiç genç olma şansını vermez. İnsan kendi seçimi ile oluşturduğu dünyadan sorumludur. Ama seçimlerimizde rol

oynayan koşullar olumlu ise üstlenebiliriz bu sorumluluğu hep birlikte. Anne babamız, öğretmenlerimiz, politikacılarımız ve bilim adamlarımız ile. Hep birlikte mutlu bir gelecek için umut yetmez.

İnsanın insanla insanca bir yaşamı hak ettiğine inanmak ve hızlı adımlarla çağı yakalamak. Anlaşılma lüktür” diyor bir düşünür. Bu lüksü psikoloji ile eğitim ile yaşatabiliriz.

DERMANIMIZ DERT OLUNCA

Cazim Gürbüz

Fuzulî diyor ki;

*“Derman için tabibe gittim, meğer
derdim bana derman imiş”*

Ne Fuzulî'nin gittiği tabib öyle sıradan bir tabibtir ve ne de Fuzulî'nin derdi öyle sıradan bir derttir.

Bu dert bir mertebe işidir ve tasavvufun “Yüksek Ayvanlarında” oturur tabipleri.

“Bela-yı aşî ile âşîna” olmak yetmez, bunun yanı sıra sizde “*mecnundan füzun aşıklık istidadı*” bulunmalıdır.

Dahası da var: “*Rind-i şeyda*” olacaksınız. “*Hemişe halka rüsvay*” olacaksınız ve de “*bu sevdadan asla usanmaz*” olacaksınız.

Sonra ? Sonra gül bahçesi ya, önce dikene su vermelisiniz. Ne demekte büyük Fuzulî:

*“Zayi olmaz gül temennasıyla vermek hare
su”*

Peki bizler böyle mi yapıyoruz ? Ne gezer !... Biz Hayyam'ın betimlediği gibi perdenin önündeyiz.

*Ezelî sınırları ne sen bilirsin, ne ben
Bu muammanın tavrını ne sen
okuyabilirsin, ne de ben,
Perdenin berisinde sen-ben dedikodusu
sürüp gidiyor amma,
Perde kaldırılınca ortala ne sen kalır ne de
ben*

Perdeler... Karanlığın ifşasına önlem, aydınlıkta gereksiz olanlar... Perdeler ki onlarsız pencereler “Anadan üryan”

Ve perdeler, saz perdeleri... Ne diyor
Azerbaycanlı şair Gabil İmamverdi:

*Tar'ın perdelerini düzene kurban
Yer değış et birini hariç vurarsan*

Tar'ın perdelerini düzene kurban da bu ulu düzenin perdelerini düzene kurban değıl mi ? Bu ulu düzenin perdelerini ‘yer değış’ edenleri gördük; sonuç: AIDS, sonuç: Deli dana, sonuç: delik ozon tabakası ve Sonuç: Hüsrân üstü hüsrân.

Türk dünyası'nın büyük şairi Bahtiyar Vahapzade'ye kulak kabartalım da bir başka mecrada sürdürelim söyleşimizi:

*Bir an içinde değışir halim
Sıkılır üreğim
Niye ? Bilmirem
Renkden renge düşür tabım ahvalım
Ama niyesini deye bilmirem
Kati zulmet düşür gönlüme bir an
Birden ıfık düşür bilmirem niye ?
Birden üregimde gol gola yatan
Duygular döğüşür bilmirem niye
Siz deyin, siz deyin, bir'em, ya iki
Yoksa dugum kadar yüz'em bin'em men
Hardan ⁽¹⁾ qeldiğimi bilirem mi ki
Baş açabileydim özüm özümden ⁽²⁾*

(1) Nerden

(2) Anlayabilseydim kendim kendimden

Evet ne dersiniz? Siz kaçsınız, ya da siz kaçın kurrasısınız? Kaç haliniz var? İsmine mi benziyor sizin halleriniz, yoksa cismin uç halinde misiniz?

Vaaz drajesini içip, rahat bir uyku mu uyumaktasınız, yoksa Vahapzade gibi amacınız çimdik atmak mıdır düşüncelere:

*Gel kışa Zehrimar yaza can deme
Kış'ın dehşetleri yaz içindedir
Yokuşta iniş var, inişte yokuş
En büyük ateş de buz içindedir,*

“İçindedir” içimizdedir de bu “iç” neyin nesidir?Bunu da izniniz olursa ben kendi şiirimle yanıtlayayım:

*İçtenlik içimin aradabiri
İçten pazarlığın içgüveyisiyim
Çiftin içimde bin güvesi var
Görkemli ağacın kof gövdesiyim.*

*Sığmaz içim içime
Gönül diye umman var,
İçime balyoz gibi
Vicdanın sesi çarpar.*

*İçimden okudum volkana eş sırlara
İçime attım güçsüzlüğümü
İçimden geçirdim kaçan yılları*

*İçim var ya bu içim
Anlamadım ne biçim ?*

*Hem kavgalı
Hem gövdesi
Hem çatısı
Duvarlarımda kerpicim.*

İçimiz boşalmalı, arınmalıyız. Ney'in atası kamışlar gibi.

Sonra dönmeliyiz, geldiğimiz yerlere doğru.

“Dönüş O'nadır” çünkü.

Erzurumlu İbrahim Hakkı ile bitirelim mi?:

*Can ellerinden gelmişem
Fani mekânı neylerem
Ol mülke meyil salmışam
Ben bu cihanı neylerem.*

*Aşkın şarabın içmişem
Dil gülşenine göçmüşem
Ben varlığımdan geçmişem
Nam-ü nişanı neylerem.*

ÖĞRETMENİM

Ben bir gülüm sen bahçıvan
Çok açarsam eser senin
Mis kokarsam hüner senin
Ama bir de soluverirsem
Günah senin, günah senin öğretmenim

Ben bir tohumum çiftçi sensin
Çok sularsan ürün senin
Bol olursam verim senin
Ama bir de çürütürsen
Hata senin, hata senin öğretmenim

Ben bir elmasım sarraf sensin
Pırlantaysam emek senin
Parlıyorsam yıldız senin
Ama bir de parçalarsan
Kırık senin, kırık senin öğretmenim

Ben bir defter kalem sensin
Doğru yazsam yarın senin
Güzel yazsam ikbal senin
Ama bir de karalarsam
Vicdan senin, vicdan senin öğretmenim

Ben öğrenci sen öğretmen
Başarırsam hüner senin
Kazanırsam zafer senin
Ama bir de kaybedersem
Yorum senin, yorum senin öğretmenim

Körfezin Dost ve Şirin Beldesi

ULAŞLI

Mücahit Çam

Merhaba sevgili Kocaeliler,

Öncelikle dergimizin “*Beldelerimizi Tanıyalım*” köşesine göstermiş olduğunuz ilgiye teşekkür ederiz. Bu ayki sayımızda Körfez’imizin şirin beldesi Ulaşlı’dan bahsedeceğiz. Bizans dönemine dayanan tarihi, asırlık çınar ağaçları ve dinlenme mekanlarıyla bu ünlü beldemizi beğeneceğinizi umarız.

Ulaşlı kasabası Bizans döneminde, Rumlar tarafından Gonca adlı bölgede kurulmuştur. Daha sonra Anadolu’ya akınlar düzenleyen Türk akıncıları, Yukarı Ulaşlı olarak adlandırılan bölgeye geçici olarak göçebe köyü kurarlar. Sık sık düzenledikleri saldırılar sonucu Rumlar bölgeyi terk edince buralara doğru dağılırlar.

Daha sonraları göçten vazgeçerek yerleşik hayata başlarlar. Adını bölgede bulunan asırlık çınar ağaçlarından alan Ulaşlı, o dönemlerde bölgeden geçen yolcuların burada konaklayıp çınarların serinliklerinde yorgunluklarını gidermelerinden dolayı “*ULUAĞAÇLI*” olarak adlandırılmıştır.

Cumhuriyet döneminde meydana gelen heyelan evler için tehlike oluşturur. Peşinden gelen veba salgını sonucu halk, devlet emriyle şu anki Ulaşlı’nın Yukarı Mahalle adlı bölgesinde kurulur. Bir müddet sonra deniz kıyısında bulunan E5 karayolu yeniden biraz daha yukarda yapılır ve sahil boşaltılır. Halk bataklık ve kumsal haldeki sahili ıslah ettikten sonra deniz kıyısına yerleşmeye başlar. Kısa sürede bu günkü yapı oluşur.

Ulaşlı’da tarihi eserler çok az sayı da bulunmakta. Devlet emri ile halk aşağıya inerken evlerinin malzemelerini de söküp indirdiklerinden sadece 1 cami, mezar taşları ve kitabeler sağlam olarak bulunmakta.

1986’da belediye olan Ulaşlı, şu anda 740 hane ve 2.700 kişi civarında. Cumhuriyet’in ilk yıllarında Ulaşlı 750 hane ve 2.300 nüfusa sahipti. İzmit’te kurulu fabrikalarda çalışan belde insanı o yöne göç ettiğinden nüfus sabit kalmıştır. Fabrika ve inşaat işçiliği dışında kalan az bir kesim odunculuk ve ziraatla uğraşmaktadır.

Komşuları Ereğli ve Halıdere olan Ulaşlı, il merkezine 30, ilçeye ise 8 km. uzaklıkta. Ekonomik olarak üst düzeyde bulunan belde kiraz, erik, zeytin ve ceviz yetiştiriciliği oldukça fazla. Ayrıca belediye tarafından il dışına gemilerle su satılmakta. Turizm olarak da yaz döneminde oldukça canlı olan kasabanın nüfusu yaz aylarında 5.300 kişi civarında olmakta. Hizmet binası, sağlık ocağı, fırın, kütüphane ve parklar bulunan belde ayrıca futbol tesisleri bulunmakta.

Ulaşımın çok kolay olduğu Ulaşlı, hafta sonu tatilleri için vazgeçilmez mekanlardan. Bu da halkın buraya talebinden belli oluyor. Zaman zaman körfezden esen poyraz, asırlık çınarlar altında insanlara dertlerini, yorgunluklarını bir çırpıda unutturuyor. Denizi, güneşi ve yemyeşil dağlarıyla insanları kendine çekiyor Ulaşlı.

Piknik yapmak, gün batımının güzelliğinde çay içmenin zevkine varmak ve haftanın yorgunluğundan kurtulmak isteyenlerin bu dost canlısı insanların bulunduğu şirin beldeye gitmelerini tavsiye ediyoruz. Ayrıca her yıl belediye tarafından düzenlenen geleneksel yüzme şenliklerini de kaçırmamanızı tavsiye ediyoruz. Biz Ulaşlı’dan memnun ayrılırken sizleri de bu beldeyi ziyaret ederek kendinizi bu güzellikten mahrum etmeyeceğinizi umuyoruz.

Verdiği bilgilerden dolayı Fen İşleri Müdürü Erdinç beye de ayrıca teşekkürü borç biliyoruz.

Bir ince yangın

Füsun'a

*Sen akşamlar kadar büyüü ve sıcak
Sen hayallerim kadar bana uzak
Şimdi,
Yorgun bir martının
Kızıl kanatlarındasın artık
Bir vapur çığlığındasın
Hasretle karışık
Bir kızıl ummanda yüzüyor gönlüm, kırık
Şimdi,
Hür maviliklerinde kaybolan
Bir kızıl martısın
Artık.
İstanbul gibisin
Bazen güzel bazen güzele yakın
Bulanda gözlerini gözerim,
-derken- bir ince yangın,
Ve bir kızıl martı düşer sahile
Denize dargın*

R. Hareli

Penceremdeki Sonbahar ve Bekleyiş

*Pencerem,
Sonbaharı izlemekte naçar gözlerime
-zoraki-*

*Hey dostlar!
nerdesiniz, ne yandasınız ?
gönlüm,
kardelenlerin haber vereceği
ilkbaharı özler.
çıplak ağaçlar,
sararmış yapraklar,
ölü tabiat baharı bekler*

*Allah'ım !
rahmetinle sar,
Sana yaraşmaz deli gönül
bilmem neyi bekler...*

S. Mavuş

AİLE ve EĞİTİM

Vildan YILDIZ

Ana-babanın kendi evladına verdiği güzel terbiye, edep gibi faziletli bir hediye ve atıyye yoktur. Hadis-i Şerif

İnsanların yaratılış gayesi, kendisini yoktan var eden ve sonra yine kendisine döndürecek olan Allah(c.c.)'a inanması, O'nu bilmesi ve O'nun emir ve yasaklarına uyarak dünyada mutluluğu, ebedi hayatta da huzuru tadacak şekilde çalışmasıdır.

İnsanın bu gayeyi hedef seçerek yaşaması ise onun her şeyden önce hak ve sorumluluklarının şuuruna varacak ciddi bir eğitim alması ile mümkün olabilir.

Eğitim ailede başlar. Anne ve babanın önderliğinde şekil bulur. Ailede verilen eğitim, çocuğun hayatı boyunca alacağı eğitimin en önemli parçasını oluşturmaktadır.

Anne-baba olarak çocuğumuz, aile üyesi olarak akrabalarımız ve aile olarak da yakın çevremiz için eğitim önderi olma sorumluluğumuz, her adımımızı düşünerek atmamızı gerektirir. Şarlzman'ın dediği gibi, **“İyi bir çocuk yetiştirmek, hazineler dolusu servetten daha değerlidir. Çünkü çocuklar yaşayan hazinelerdir. Çocuklara iyi davranın, sevgilerini kazanırsak, fikirlerimiz, ideallerimiz gelecek nesillere aktarılacak ve bizler her nesilde yaşayacak ve onların dostu olacağız demektir.”**

Çocukların eğitimi geniş cepheli, güç ve sabır isteyen bir iştir. Her fırsattan faydalanmak, zararlı ve her türlü tehlikeden korumak şarttır. Hal ve hareketleri, kabiliyetleri, arkadaşları, ahlak durumları her an kontrol altında tutulup zamanında müdahale edilebilmelidir.

Çocuk eğitiminde birinci derecede sorumlu olan anne ve babalar bunu bilincinde olmalıdırlar. Çocuğun sevgi ve güvenini kazanmalı, onlara her yönden örnek davranışlar sergilemelidirler. Anne-babanın söyledikleriyle yaptıkları

çelişiyorsa, çocuklarda istendik ve olumlu davranış geliştirmelerini beklemek yanlış olur. Çocuğuna her fırsatta yalanın kötü olduğunu söyleyen, ama –şaka da olsa-kendileri yalan söyleyen anne-babaların çocuklarının da yalan söylemesi kaçınılmaz bir gerçektir. Çocuklara arkadaş gibi yaklaşılmalı, onların fikirlerine saygı duyulmalı, sordukları sorulara açık ve net şekilde cevap verilmelidir. Ailede verilen eğitim okulda verilen eğitim ve öğretim çalışmalarıyla desteklenmelidir. Bu iki evre arasında önemli bir geçiş dönemi olan 0-6 yaş, insan hayatının ziyan edilmemesi gereken önemli bir dönemdir. Bu dönemde aile çocuğun eğitiminde birinci derecede sorumlu olmakla birlikte, tek başına yeterli değildir. Bu yaşlar çocukta kişilik gelişiminin yerleştiği, zekanın büyük bir bölümünün önemli ölçüde tamamlandığı, köklü alışkanlıkların kazanıldığı bir yaş dönemidir.

Çocukların aile içindeki güven verici sevgi ortamının yanısıra, kendi yaşlılarıyla birlikte olabilecekleri, gelişimlerini sağlıklı ve doğal biçimde sürdürebilecekleri bir ortama ihtiyaçları vardır. Bu olay ancak, okul öncesi eğitim kurumlarında verilecek nitelikli bir eğitimle mümkündür. Bu yüzden batı ülkeleri de bu çağda yapılacak eğitime ağırlık vererek, zorunlu eğitimi okul öncesi dönemi de kapsayacak şekilde ele almaktadırlar.

Yapılan araştırmalar, okul öncesi eğitimin çocuk gelişimini ve ondan sonraki eğitimi, olumlu veya olumsuz yönde etkilediğini ve sistemli bir okul öncesi eğitiminin, eğitimin diğer kademelerindeki başarıyı arttırdığını kesin olarak ortaya koymuştur.

Anaokulu; çocuğun temel ihtiyaçlarına cevap verecek bir program, mükemmel bir

çevre ve yararlı bir metot uyguladığı ve çocuğun bedensel ve ruhsal gelişimini sağladığı takdirde çocuğun unutmayacağı bir neşe kaynağı ve yadırgamayacağı bir yer olur.

Çocuk ana kucağında olduğu gibi yadırgamayacağı sıcak bir çevreyi okulda bulabilmelidir. Anaokulu, çocuk, ana-baba ve okul bulunduğu çevredeki ilgililer tarafından yadırganmayan, çekici, neşe fişkırın, güvenilir bir yer olmalıdır.

Anaokulu çağındaki çocukların özellikleri ne kadar iyi bilinirse, yapılan eğitim ve öğretim çalışmalarında o kadar başarılı olunabilir. Bu yaş çocukları meraklı, hikayeyi, gerçeği, bilgi kazanmayı çok seven, öğretilenleri ve gördüklerini hemen kavrayan, elleri işe yatkın, oyunu çok seven, kız-erkek, fakir zengin ayrımı yapmayan, çabuk yorulan, isteklerine göre hareket edilmediğinde öfkelenen ve isyan eden, karşısındakinden daima sevgi,

anlayış, samimiyet bekleyen, kalabalıktan pek hoşlanmayan çocuklardır. Tüm bu ve benzeri özellikler bilinerek, tabiri caizse; “nabzına göre şerbet verilerek” yapılacak eğitim çalışmalarının verimli olmaması için hiç bir sebep yoktur.

Çocuğa hayatı boyunca destek olacak eğitimin temelleri ailede atılmaktadır. Bunu örgün eğitim kurumları desteklemekte, bir geçiş dönemi olan okul öncesi eğitimi de burada haklı ve önemli bir yere sahip olmaktadır. Bunları dikkate alarak çocuklarımızı okul öncesi eğitiminden mahrum etmemeliyiz. Onlara her türlü donanım, bilgi ve becerilerle bilgi çağına hazırlamalıyız.

Hz. Ali (r.a)’ın dediği gibi:

“Çocuklarımızı bizim bulunduğumuz çağa göre değil, onların içinde bulunacağı zamana göre, ileriye görerek, teknolojiden faydalanarak hazırlamalıyız.”

TEVHİDİN İNSANLIĞA MESAJI

H. İbrahim Ekinci

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla

İslamın Dünya görüşü, varoluşu nasıl vahdetle açıklarsa, insan toplumunu ve insan toplumuyla ilgili bütün kavramları da aynı şekilde açıklayıp yorumlar. Evrensel varlık düzleminde Tevhid, çeşitli ve çelişkili güçlere tabiatüstü uyduruk varlıklara nasıl karşılıysa, insan toplumlarında da insanın insana esaretine yol açan sınıflar arası karmaşık toplum düzenleri ve toplumsal ilişkilere yani kısaca insan düzlemindeki şirke de karşıdır. Allah bütün alemlerin inanan inanmayan bütün insanların Rabbi yani yaratıcısı, yaşatıcısı ve eğiticisidir. Yarattığı insanlara ilgisiz değildir. İslamın konusu her yönüyle bizzat “insan” in kendisidir. İslamın sahası bütün yeryüzü ve bütünüyle kainattır. İslam bütün insanlara gerçek yaratıcısı ve yöneticisini tanıtmak ve onu başkalarına kulluk etmekten kurtarmak ister. Bu nedenle de insanlara, yine kendileri gibi yaratılmış ve ölümlü birer varlık olan insanlar tarafından ortaya konulan sistemlere boyun eğdirilmesi esarettir. Gerçek hürriyet ve özgürlüğe Allah'a herhangi bir konuda şirk koşmaksızın yönelmekle erişilebilir. İnsanların ne kadar iyi niyetle hareket ederse etsinler, ne kadar zeki ve kabiliyetli olurlarsa olsunlar insanların nasıl yaşayacağı konusunda insanları yaratan ve halen yaşatabilen bir yaratıcıdan daha ileri görüşlü, gerçekçi ve mükemmel bir sistem insanların yaşaması ve her iki cihanda önermeleri imkansızdır.

Bu konudaki çelişkiler sadece Allah'ın birliğine inanmakla çözümlenemez. Yer yüzünde Allah'ın birliğine “Allah birdir, birden fazla değildir” den farklı bir anlama gelmeyecek şekilde inanan pek çok insan vardır

Asıl olansa, Allah'ın birliğine inanılıp inanılmamasından daha çok Allah'a nasıl ve ne şekilde inanılması gerektiğiyle ilgilidir. Gerçek anlamda Allah'ın birliğine inanmak; O'nun yeryüzüne insanların yaşaması ve her iki cihanda mutluluğu ve kurtuluşu için göndermiş olduğu emirlerini kabul etmeyi, mesajını bir bütün halinde her şeyin üstünde tutmayı ve her şeyden güzel görmeyi gerektirir. İslama göre Allah'ın emanetini yeryüzünde taşıyan ve meleklerin bile kendisine ihtiram secdesinde bulunduğu insan, sadece dünyaya ve sadece ahirete yönelen dinlere değil, kendisine en güzel dengeyi sağlayacak bir sisteme (dine) muhtaçtır. Ancak böyle bir din sorumluluklarını yerine getirmesini sağlayabilir. İhtiyaç duyulan bu din ve dünya görüşü İslam'dır. İslam, insanın doğuşundan ölümüne kadar hayatını bütün yönleriyle düzenleyen mükemmel bir sistemdir.

İnsanları en güzel yarattığını söyleyen (“*Biz insanı şüphesiz en güzel surette yarattık.*” *Tin/4*). Yarattığı her şey güzel olan, yaratmış olduğu yeryüzü, gökleri denizleri çiçekleri güzel muhteşem ve harika olan bir yaratıcının sistemi de güzeldir. Yüce Allah'ın yaratmış olduğu hayatın biyoloji kuralları nasıl halen geçerliyse sosyal yasaları da hayat sürdükçe geçerliliğini koruyacaktır. Hayatla ilgili yasaları nasıl geri ve yararsız hale gelmiyor, bozulmuyor ve değişmiyorsa, bozulması ve değişmesi nasıl hayatın da yok olması sona ermesi demekse nasıl milyonlarca yıllık yapısı değişmeyen su ve hava hâlâ hayat vericiyse, Allah'ın sosyal yasaları da zamansız ve çağlar üstü hayat verici özelliğe sahip olup yüz çeviren, uzaklaşan toplumların sosyal hayatları bozulmaya ve karanlığa mahkum olur. Bu nedenle de. “Ayet”in anlamının ışık olması bir tesadüf değildir.

Not: Sevgili okuyucular, yazarımızın bu yazısının kalan bölümlerini yeni sayılarımızda yayınlıyoruz.

ÖLÜM AŞISI

Coşkun Yüksel

- “Yaşlı mıydı ?”
- “Sekseni geçmişti”
- “Dün gece mi ?”
- “Evet dün gece, saat dokuzbuçuk sularında.”

Vıcık vıcık bir çamur, toprağa bağlamaya çalışıyor gibiydi ayakları. Bir araya gelen insanların yüzlerinde yapmacık bir keder. Yapmacık oluşu bile iğreti. [Nasılsınız ?] sorusuyla yerini gülümsemeye bırakıyor. Acınmaya değmeyecek kadar normal bir ölümün cenaze merasimi. Katılan herkeste bu normal oluşun kanıksanmışlığı. Rahatlığı. Ölen yaşlı kadının yakınları bile cenazeye katılanlara gülücükler dağıtabilmekte.

Bir yokuş tırmanılıyor.

Cenaze evine toplanmış kadınlar ve meraklı çocuklar.

Üstü açık tabut. Üzerine örtülmüş örtüden kıvrımları belli olan ceset. Tabut omuzlarda. Yol çamurlu ve taşlı. Sarsak adımlar. Sürçen ayaklardan sallanan tabut. Sallanan tabutta kıpırdayan tabut örtüsü. Örtünün altında son kıpırdanışları son çırpınışları andıran cesedin titreyişleri. Mezarlık ve musalla taşı. Genç, hafif sakallı, ince sesli imamın bağıışı [Hatun kişi niyetine] Taze toprakların yanı başına yığıldığı mezar. Etrafında insanlar.

İşte şimdi indiriyorlar. Birileri kıpır kıpır. Tahtaları getiriyor, örtüleri götürüyor, suyu taşıyor, kürekleri yerleştiriyor. İşgüzar bir ses “bu tarafa, bu tarafa , hayır hayır olmadı” diyor. Tahtaları yerleştiriyorlar. Üç beş ihtiyar bütün

görevlerden emekliye ayrılmanın tadını çıkarır gibi uzakta rahat oturuyorlar. Birbirlerine birşeyler söylüyor ve gülümsüyorlar. Sesleri duyulmuyor. Müthiş bir merak konusu. Acaba ne dediler ? Ne dediler de gülümsediler. Onları gülümsetecek ayrıntı neydi ?

Eüzü besmele ve mülk suresi ile beraber tahtaların üzerine atılan toprakların tahtaya çarpışından çıkan ses. Adeta bir gümbürtü gibi. Altı oyulmuş bir yarın gürültüyle çöküşünden çıkan sesi andırıyor. Yağmur başladı. Kürekler daha hızlı çalıştı. Sesler devam ediyor. Mezar tahtalarına çarpan toprakların çıkardığı ses beynin içinde zonklayacak dereceye ulaştı. Dünyaya kapanan pencerenin panjurlarıydı mezar tahtaları. Şimdi toprak ışığa ve sese de bir perde olacak. Hayata, harekete, ışığa, renge, ve sese dair ne varsa önce bir tahta perde çekildi. Sonra atılırken gürültülü bir ses çıkaran toprakla kapandı hayatın bütün birimleri. Sonra toprak gürültüsüne karışan imanın sesi.

[*O ki hayatı ve ölümü yarattı*]

İhtiyarlar gülümsemeye devam ediyor. Onların bu seslerin hiçbirini duymadığı kesin bir gerçek. Ne toprağın tahtaya çarparken çıkardığı sesi. Ne de [*O ki hayatı ve ölümü yarattı*] diyen imamın sesini.

Yağmur gittikçe hızlanıyor. İnsanların hareketlerinde telaş artıyor. Bir an önce herkes işinin başına dönme aceleciliğinde. Hiç bitmeyecek olan buraya kadar kendilerini takip eden işlerinin. Buraya kendi ayakları üzerinde değil de başkalarının omuzlarında gelinceye kadar bitmesine ihtimal olmayan işlerinin. Kalplerini bir kılıf gibi sarmalamış, her

türlü sese ve hisse yalıtkan bir tabaka oluşturmuş işlerinin.

Yetiştirilmesi gereken işlerden biri de buydu işte. Tabutu taşımak, su kablarnı taşımak, kürekleri, tahtaları, tabutun kollarını taşımak, sırf bulunmuş olmak için kendi ayaklarının üzerinde kendini taşımak yapılması gereken işlerden biriydi. Bunları bitirmek ve diğerlerine yetiştirmek gerek.

İmam okuyuşunu hızlandırdı. Hiçbirinin hareketlerindeki çabukluk ıslanma korkusuna bağlı değil. Hepsini bir an önce diğer işlerinin başına dönme arzusunda. Ve bütün telaşlı koşuşturma arasında o kadar tabii o kadar rahatlar ki sanki her biri günde onlarca ölü görmüş cenaze defnetmiş gibi.

Ölüm karşısında bu kadar kaygısız durabilmek eğer insanın kendisi için olabilseydi ne kadar muhteşem olurdu. Fakat başkalarının hesabına değil üzölmek düşünmek bile mümkün değil artık. Bir ucu benliğine dokunmuyorsa, benliğinin en ücra köşesinde bile köklerini parçalarını bulamadığın bir şey ise ona karşı tarafsız kalınması gerektiği ilke de değil inanca dönüşmüş durumda. Seni ilgilendirmeyen her olaya karşı tarafsız bir gözlemci olmalısın. Tarafsız. Duygusuz. Kaygısız.

Oysa ölüm kadar müşterek, ölüm kadar bütün yaratıkları eşit kılan, ölüm kadar adil, ölüm kadar çözümleyici bir başka olay yok.

Ölüme karşı duyarsızlık insanı değerleri kaybedişin bir göstergesi mi? Bu insanlar, hayatı ve ölümü bu kadar yan yana bu kadar içi içe görüp durdukları halde hangi büyüye kapılıp da ebediyen yaşayacaklarını zannederler... Bir gün şurada gömdükleri, toprağın altına attıkları, küreklerin ucundan dökülen toprakların sesini dinleyerek toprağın üzerinde ki varlığına son verdikleri şu canlı gibi, şu biraz önce nefes alıp veren, konuşan, hareket eden, parmaklarını göz kapaklarını kıpırdatabilen şu insan gibi, bütün canlılık özelliklerini kaybedeceklerini düşünmelerine engel nedir..?

Nedir ölümü tabii kılan...? Hayatı ruhun aklın ve bütün insanı özelliklerin üzerine hakim kılan...?

Şu cenazenin yanı başında, mezarın hemen kenarında oturup birbirlerine söyledikleriyle gülümseyebilen ihtiyarların güvendikleri nedir...?

Alışkanlık mı...?

Aptallık mı...?

Nadanlık mı ...?

Yoksa bilinmeyen güçler, bilinmeyen metot ve usullerle bu adamları ölüme karşı aşıladılar mı...?

ŞİİRKONDU

Mehmet Harputlu

“ŞİİRKONDU” şair Hayrettin GEÇKİN’ in ilk şiir kitabı. Şiir kitaplarında alışlagelen çeyrek sayfaya dört satırlarla doldurulmuş değil. Kitabın muhtevası, kapak düzeninden önce buyur ediyor şiirin gizemli dünyasına.

Kapak tasarımı, Özgür Bingöl imzasını taşıyor. Siyah zemin üzerine çarpıcı bir kontra renk kırmızı bant, şairin ve kitabın adı yazılı. Hayrettin Geçkin, Şiirkondu.

İlk bakışta, iddiasız, büyülenmeyen, hükmetmeyen, elinizi tutup çekiştirmeyen bir kitap görüntüsü.

Sayfalarını çevirdikçe, içerik ile kapak arasındaki uyuma şaşırıyorsunuz. Zorlanmadan okunacak mısralar arasında şöyle bir göz atarak okuyun. Göreceksiniz İddiasız. Büyülenmeyen. Hükmetmeye çalışmayan. Elinizi tutup çekiştirmeyen mısralar karşılayacak önce.

*kalkıp kurulmuşum sabaha
gözlerimde sevda bulutları
merhaba
dudaklarım öpücüklerdeki*

*sıcaklık
dalgaları ateş köpüğü gülüşlerim
merhaba*

Şiir, şairler tarafından yazılıp sevenler tarafından paylaşılan, beğenilen veya sevilen veya sadece okunan ve dinlenen veya eleştirilen veya diğerleriyle bağlantılar kurulup da adına “**eleştiri**” denilen veya kelimelerin bilinçaltındaki çağrışımları üzerinde tahminlerde bulunarak adına **tahsil/analiz** denen bir olgu olmamalı. Şiir hava gibi su gibi hayatın olmazsa olmaz ihtiyaçlarından biri gibi ise kişiye okudukça tadına varılan, duyulan ve

yaşanan, bir sözcük cümbüşü haline dönüşebiliyor.

*kendi halinde
bir göçerim ben
o düş senin
bu düş benim
dostluğa kardeşliğe
yakın bir şafakta
açar yalnızlığım*

diyor şair Şiirkondu şiirinin mısralarında. Ve devam ediyor;

*bir şiir girer koluma
bir şarkı
yoldan çıkarım
aşık olurum
deli olurum*

Bu mısraları okuyunca siz kendinizi buluyorsunuz. Şaşırtan taraf kolayca söylenivermiş gibi gelmesi. Bir başka şiirde, “Sevgi yontusudur Şiir; Sözden” de şiir için şiir söylüyor:

*şiir hiç duyulmamışını yapmaktır
herkese tanıdık gelen
komşu evi gibi
kiraz dalı gibi
dokunduğumuz el
dokunamadığımız sevgili yanağı
içimizdeki ukde
diyeceklerimizin dilimizin
ucunda kalandır
şairlerin yalanıdır
sevgi yontusudur şiir
sözden
umuttan ve insandan yanadır
ve en çok isyana yakındır
yeryüzünde*

dayanamadım

Bu mısralar, *Hayrettin Geçkin'in* bütün şiirlerine yansıyan alçak gönüllü tavrın yanına koyulacak iki önemli özelliğin daha ipucunu veriyor bize. Umut ve İsyan.

Hayata dair, asla kaybolmayan, çekilen bütün çilelere rağmen, yenilgilere, ihanetlere, yanılığlara rağmen dindirilemeyen, bitirilemeyen, körletilemeyen umut. Sonsuz güzellikte bir çiçektir umut, şairin gönlünde. Tıpkı çokca vurgu yapılan “gülücük” kelimesine sıkışmış yaşama sevinci gibi bir çok mısradaki okuyana gülümsemektedir.

*belki bir geçer havalardan
belki görüşün gelir bakarsın
haydi hayırlısı
bir sıcaklık duyarsın
denizlerden kopup gelmiş
gardiyanın sesinden önce
.....
dolu dolu savur gülüşünü
gör bak uasil çiçektesin*

“Umut Çiçeklenmesi” şiirinde, umuda yapılan vurgu daha net daha belirgin;

*onca tuzaklardan sonra
umut çiçeklenmesi
dirildi şiirlerimiz
dikildi karşısına korkunun*

Şairin korkuyla hesabı bir başka şiirinde “*Korkunun Boyunu Geçmek*” te tıpkı umudu gibi bitmeyen direnci ile mısralardan gönlümüze sızmakta.

*mesele kalkmak
denemek bir kerelik
korkunun boyunu geçeriz
kardeşlerini
.....*

*bu karanlık kendi sessizliğimizdir
kovarız kendi toprağımızdan*

O'nun umudunu ve yaşama sevincini bitirmeye çalışan anlatması gerçekten zor, zulüm ve işkencedir.

*gece vaktidir
karar tamam
ateşe verilen
zincire vurulan bir türküdür*

.....
*bir gencecik kızdır
elektrik çılgınlığında
askılarda ölümlerle tanıştıran
adını bile bilmem
gece vaktidir
nöbet değişir gardiyan
uzakta bir yıldız
gözler kapalıyken
uzakta bir sıcak ülke
soğuk sulara titrerken
.....*

Halbuki hayat aşklarıyla, özlemleri ve hayalleriyle çocukca yaşanası bir güzelliştir.

*kimbilir hangi sokağın başında
gülüşlerine yangın bir karanfil
takmak için
çıkacağına karşına
ummadığın biçimde*

veya umudun körlendiği bir noktada hayal kurmaktır. Şairlerin hayalleri de şiirce olacaktır çaresiz:

*bir şarkı olsaydım
geçseydim rüzgar gibi
boydan boya kıyılan
gül tarlalarını
tüütün kokularını
bir çoban yoluma çıksaydı
bilmediğini yaylaların hüznünde*

İşte direnç ve isyan aşkın, umudun, hayalin ve çocuksu bir yaşama sevincinin toplamı olan hayatın bütünü içindi.

.....
*kuşanıp öfkemi
zalimlere
mazlumun sesi olacaktım
açın yoksulun
diliyle söyleyecektim
türkülerimi
şaha gidecektim bu yollardan
darağaçlarından
sarkacaktım geleceğe
saplı duracaktı
bedenime
dostumun bir tek
gülünün yarası
pir sultan olacaktım*

Direnç ve isyanın özeti buydu. Ama umut bütün şiirlerine sinmiş en ayrıcalıklı duygusu. Çünkü umut, direncin çünkü umut isyanın çünkü umut hayatın kendisi idi. Umut kaybedilmediği müddetçe hiç bir kavga kaybedilmez hiç bir savaş bitmezdi. Ve umut direncin kaynağı idi. Yaşama sevincinin, aşkın, hüznün ve özlemin eksenini yine umuttu.

.....
kitaplarım var da okunacak

*tanımadığım daha bir sürü dostum
olacak*

*çiçek bahçesi yaptım
gönlümü dostlarıma
toprağına su verilecek*

*umut ekilecek
umut büyüyecek
umut dalda meyve
umut kuş kanatlarıyla yarınlara
yollanan seveda*

*artvin şavşat'ta doğmuşum
babam bir kır emekçisi
yaşıyor hala
anam mani söyler
benim şiir eşiğim*

*iyi bilirim çobanlığı
puslu dağları ayrılıkları
resmini yapamamışım bir türlü
düşlerimin
yarım kalmış
dudağımda sözcükler*

*öğretmenim ve bir umut işçisi
kılcallarımda tepeler durur
yaşanmamış bir dünya
insan sığacağı*

*iki çocuğum karım
birkaç dostum
eh bir de şiirkondu yüreğim
oluncası bu
iyi ki aranızdayım*